

Anatomie mě uchvátila na celý život

Křeslo pro Fausta tentokrát zůstalo prázdné. Přednosta Anatomického ústavu I. lékařské fakulty UK **prof. Miloš Grim** sice pozvání přijal, neusedl však do faustovského křesla, ale na židli blíže stolu. Zahájil tak novou tradici - sedat při rozhovoru ve Faustově domě u sklenky vína.

ANATOMICKÁ PITVA „NAOSTRO“ JE NENAHRADITELNÁ

Naše tělesná stránka se za několik posledních tisíc let nijak výrazně nezměnila, ale mění se metody a postupy. Anatomie v klasické podobě má medikům dát především informace, které budou později potřebovat. Díky bezprostřednímu kontaktu s tělem, zvládnutými pohyby a grify si lze informace zapamatovat mnohem intenzivněji, než když o pitvě budete číst nebo si ji budete prohlížet na obrazovce. Neznám lékařskou fakultu, kde by pitvy zrušili. Víím, že na jedné lékařské fakultě v San Francisku pitvy na dva roky zrušili a pak je znova zavedli, protože u studentů, kteří se učili z obrazovky, se ve čtvrtém ročníku ukázalo, že nemají dostatek informací. Doopravdy nemohu říci, proč vzniká představa, že existuje trend nahradit pitvy technikou. Víím, že jeden ze zahraničních ústavů prodává těla i do colleges, takže student, který skončí střední školu a stráví dva roky na college, kde má přístup k tělu a pitvám, přijde na lékařskou fakultu už částečně připraven.

TĚL URČENÝCH PRO PITVU JE DOSTATEK

Jednu dobu vznikal dojem, že pitva ustoupí technice, ale dnes takový pocit nemám. Spíše jsem měl po roce 1990 pocit, že skončíme s pitvami, protože nebudeme mít těla. Dnes máme asi šest tisíc smluv s dárci těl, kteří nabízejí tělo pro pitvu mediků. Jsme dokonce v situaci, že některá těla musíme odmítat, protože jich tolik nepotřebujeme. Je to navíc dost finančně náročné. Tělo musí převážet pohřební služba, pokud se veze ze severu Moravy nebo severu Čech, platíme pohřební službě 15 až 20 tisíc korun. Pokud je tělo vezeno po Praze, platíme dva tisíce korun. Rozpočet Anatomického ústavu je

M. Grim se ve své vědecké práci soustředil na experimentální embryologii, buněčnou a vývojovou biologii, v anatomii pak na diferenciaci, morfogenezi a regeneraci svalů. Nyní do Národní akademie věd v USA podává se svou americkou kolegyní projekt výzkumu kmenových buněk neurální lišty ve vlasovém folikulu.

vysoký právě kvůli těmto výdajům. Pitvy nemějí být spojeny s žádným profitem pro pozůstalé, ale bezobrádní pohřeb, který ústav v některých případech hraje, dnes stojí něco kolem 10 tisíc korun a řada lidí nechce své pozůstalé zatěžovat finančními starostmi. Významné je také procento lidí, kteří mají s medicínou pozitivní zkušenost a z pocitu vděčnosti chtějí přispět k výchově budoucích lékařů. Mám hromádku dopisů, které na první přednášce promítám medikům, aby viděli, jak jsou motivováni lidé, kteří nám své tělo darovali. Je mezi nimi třeba dopis: Až umřu, přijďte si pro mě. Nebo: Prosím, aby mé tělo pitvali pouze mladí studenti, dotyky žen jsou mi nepřijemné.

POSTGRADUÁLNÍ STUDENTI SUPLUJÍ NEDOSTATEK PROSTŘEDKŮ

Podmínky pro vědeckou práci ovlivňují dvě oblasti. Zřízením grantových agentur se vytvořila společenská objednávka na určité téma, které musí být uzavřeno a musí v něm být dosaženo určitého výsledku. Druhým důležitým momentem je postgraduální studium. Na lékařských fakultách se zneužívá ve prospěch zdravotnictví, a supluje se tak nedostatek prostředků pro lékaře. Postgraduální studenti pracují na symbolický úvazek a dobu postgraduálního studia tráví klinickou prací.

CHYBÍ JOURNAL CLUB

Jako přednosta ústavu se snažím o dvě věci, abych v rozhodnutí, které se týká všech, získal konsensus. Sonduji situaci, a když konsensus nevidím, rozhodnutí odložím, nebo ho modifikuji. Druhá důležitá věc je, abych se za určitých situací choval vždycky stejně a transparentně, aby každý věděl, co ode mě lze očekávat. Je velmi důležité vysílat stále stejný signál a nezatahovat do něj své nálady a deprese.

Ve funkci proděkana fakulty se mi podařilo dovést do konce evidenci bibliografie. Také jsem zavedl diplomovou práci studentů jako volitelný předmět. Se vstupem do EU se budeme muset přizpůsobit světovému trendu a tímto způsobem budou mít studenti základní znalosti k obhájení nějaké své práce pro získání titulu. Klíčová záležitost, kterou bych uvítal a která ve světě na vědeckých pracovištích funguje, je takzvaný Journal Club, kde se čtou a diskutují zajímavé články.

PROBLÉMY S OCHRÁNCI ZVÍŘAT?

K tomu, abych pracoval s embryi kuřete nebo křepelky, nepotřebuji souhlas etické komise. Zákon na ochranu zvířat se na vejce dívá jako

Ke studiu medicíny přiměla prof. Grima záliba v biologii. V dětství se při pěstování rostlin snažil napodobovat tehdejšího prominentního sovětského badatele Lysenka. „Velmi mě potěšilo, když mi mnohem později kolega vyprávěl, že navštívil pracoviště, kde Lysenko pěstoval zázračné rostliny, a bavil se s laborantkami. Ty mu prozradily, že přesně věděly, co akademik chtěl, aby rostlo, a to zalévaly, a naopak - co mělo zahynout, nechávaly bez vody,“ vzpomíná prof. Miloš Grim.

na skořápku a co je uvnitř, to ho nezajímá. Na vejce v ústavu se pohlíží stejně jako na vejce v domácnosti - nikdo vám nebrání, abyste si doma udělal smaženici a rozklepl přitom vejce, stejně tak nikdo nebrání mně, abych rozklepl vejce poté, co je prozkoumám.

JAKÉ JSOU MOŽNOSTI MEDICÍNY V PRODLUŽOVÁNÍ LIDSKÉHO ŽIVOTA?

Účastnil jsem se projektu, který se podobnou otázkou zabýval. Spolu se mnou v něm pracovalo také několik kolegů biologů. Tvrdili, že prodloužení lidského života nemá smysl, protože biologická rezistence člověka má smysl jen do té doby, než jeho potomstvo doroste do věku, kdy je schopné se o sebe postarat. Podívejme se ale, jak se změnila délka života za několik posledních staletí hlavně díky změnám ve výživě a zvládnutí infekčních chorob. Ve chvíli, kdy se podaří zvládnout problematiku nádorových a cévních onemocnění, pak hranice lidského věku půjde ještě dál.

Zaznamenala Petra Klusáková, foto Vladimír Brada